



Forslag til budgetmodel for afledt drift af grønne områder

18. juni 2025
Side 1 af 6

Baggrund og årsagen til den ønskede budgetmodel.

I forbindelse med budgetforliget for 2024 bestilte forligskredsen en undersøgelse af, hvorvidt man kan etablere en budgetmodel for grønt vedligehold med udgangspunkt i den struktur der gælder for en lignende driftsmodel, der findes på vejområdet. Baggrunden var en konstatering af, at det er vigtigt at byparker, grønne områder og grønne byrum fremstår indbydende, samt at dette er en opgave, der forøges, når der etableres nye parker, grønne byrum, torveomdannelser og nye vejanlæg og når eksisterende parker, grønne områder, torve m.m. udvikles og omlægges. Derfor er det nødvendigt at der afsættes ekstra midler til drift. Forligskredsen ønskede, at modellen skulle indeholde mulighed for at differentiere i serviceniveau mellem kommunens byparker, grønne områder og byrum.

Behovet for en model

Aarhus vokser – både i antal borgere og i grønne områder – og samtidig er driftsbudgettet til grøn vedligeholdelse faldet med 20 % over de seneste ti år. Dette svarer til et fald i driftsbudget på ca. 1 mio. om året siden 2014. Det betyder, at kvaliteten i parker og grønne byrum er under pres.

Overordnet påvirkes omkostningerne på området af:

- Vækst i arealer
- Befolkningsvækst
- Konkrete anvendelser samt udvikling af de grønne områder

I forbindelse med udvikling af nye byparker, byrum m.v. afsættes der nogle gange ekstra midler til drift, men praksis er ikke fast og sikker. Det betyder ofte færre midler til flere opgaver, hvilket resulterer i lavere kvalitet og efterslæb.

Væksten i befolkningen i Aarhus bidrager også med flere brugere af kommunens parker, byrum, strande m.v., og dermed til mere slitage, renhold m.v., og deraf følgende øgede omkostninger. Det er dog svært at argumentere for, hvor meget en øget befolkning driver øgede omkostninger.

Den konkrete anvendelse af områderne kan give flere eller færre omkostninger. Mindre græsklip kan give færre omkostninger; plejekrævende staudebede og udvikling af aktivitetsorienterede tiltag i de grønne områder, f.eks. opstilling af motionsredskaber o.l., kan give flere omkostninger.

De 179 parker og grønne områder i Aarhus driftes på forskellige serviceniveauer. Dette gælder ligeledes grønne byrum på vejnettet. Besparelser på området har over tid betydet, at det nu kun er Rådhusparken og

Teknik og Miljø
Aarhus Kommune

Karen Blixens Boulevard 7
8220 Brabrand

Sagsbehandler:
Simon Foght-Nielsen
Alexander Stejner Hansen
Julie Stampe Axelsen



Mindeparken, der driftes på et højere men dog faldende niveau, mens alle andre områder driftes med en mindre intensitet, bl.a. uden elementer som kræver særlig plejeindsats, og med minimal græsklipning og beskæring. Dette gælder særligt de grønne områder i oplandsbyerne.

18. juni 2025
Side 2 af 6

Modellens omfang

Med udgangspunkt i ovenstående problemstilling, så vil modellen skulle inkludere følgende:

- Grønt vedligehold inkluderer græsklipning, herunder af vejrabatter (off. vejmatriler)
- Affaldshåndtering
- Lugning
- Beskæringer af beplantninger
- Drift af grus belægninger
- Faste belægninger såsom asfaltstier
- Forpligtigelser som grundejer herunder vintertjeneste og fortovsdrift
- Diverse udstyr
- Ordinær drift af vej- og parktræer.

Dette betyder, at modellen vil håndtere midler til den almindelig afledte drift. Modellen vil således ikke kunne håndtere etableringsplejen, som dækker den mest intensive og driftstunge vedligeholdelsesperiode, da beplantninger er dynamiske, og skal driftes mest intensivt de første tre år. Denne finansiering vil skulle håndteres uden for denne model.

Udgangspunkt for beregning af budgetmodellen

Modellen tager udgangspunkt i, at der er en differentieret drift på forskellige arealer da forskellige arealer af natur er mere eller mindre vedligeholdelseskrævende. Budgetmodellen er til beregning af de afledte driftsudgifter for dels det foregående års anlægsprojekter, dels omfattende ændringer af de eksisterende parker og byrum

Modellen deles i tre dele:

- 1) Driftsbehov i henhold til arealtilvækst (nye anlæg)
- 2) Træplantning og inventar (tilførsel til eksisterende områder)

1) Driftsbehov i henhold til arealtilvækst.

Modellen beregner, hvor mange driftsmidler der skal tilføres, når nye grønne anlæg etableres eller eksisterende omdannes.

Modellen er opdelt på kategori med tilhørende områdetyper og en vægtning heraf på baggrund af hvorledes områdetypen er karakteriseret i serviceniveau baseret på kompleksiteten af det specifikke område samt en procentsats for den afledte drift.



Beregningen i modellen vil således gøres efter et princip med udgangspunkt i den samlede anlægssum for det nye område ganget med vægtning iht. serviceniveau og procentsats iht. forbrug af anlægssummen jf. nedenstående fordeling af områdetyper. Dette vil fx udgøre, at et nyt torv med højt service-niveau (vægtning 100%) til 8 mio. kr. x 2 % af beløbet svarer til 160.000 kr. i årlig drift.

18. juni 2025
Side 3 af 6

Procentsatserne i nedenstående tabeller (tabel 1 og tabel 2) er baseret på erfaringstal ift., hvad der er driftsomkostninger til de forskellige typer af arealer gennemsnitligt er i dag holdt op imod anlægssum.

Beregningen af den afledte drift sker, når anlægget er overgået til drift (taget i brug). Modellen gælder ikke for store projekter over 50 mio. kr. (f.eks. Giber Ringvej, Kongelunden eller lign.), hvor driftsbeløbet i stedet forhandles mellem Borgmesterens Afdeling og Teknik & Miljø. Ift. ny anlæg, hvor det reelt er en større omdannelse af et eksisterende areal, foretages en vurdering af, hvad andel af afledt drift, som skal tilføres.

Tabel 1: Oversigt over områdetyper ift. serviceniveau, ny anlæg

Område-type	Kategorisering	Eksempler	Serviceniveau	Vægtning	Procentsats
Urbant parkanlæg og byrum	Urbant parkanlæg, torve med +25% beplantning samt løs belægning af fladeareal. Karakteriseret ved høj andel prydd f.eks. afgrænsede bede, solitære buske, træer (opstammede, formklippede m.m.), pur, hække i ren monokultur, faste belægninger. Intensiv drift.	Rådhusparken, Mindeparken	Høj	100%	2 %
Semi-urbant parkanlæg og byrum	Semi urbant parkanlæg, torve med +15% beplantning samt løs belægning af fladeareal. Karakteriseret ved mellemhøj andel prydd f.eks. arealer med større flader ensartet	Skanseparken, Venne lystparken	Mellem	75%	2 %



18. juni 2025
Side 4 af 6

	beplantning, mindre andel af grænsede bede, primært løse belægninger, færre faste belægninger.				
Naturprægede områder (non urbane)	Non urbane parkanlæg. Ingen torve, ingen haveanlæg. Naturprægede parker særligt i oplandsbyer. Karakteriseret ved lille andel pryde. Arealer med store flader ensartet beplantning, domineret af få elementer.	Marienlystparken	Lav	50%	2 %
Vejrabatter og naturarealer	Naturarealer og vejrabatter på offentlige vejmarker. Karakteriseret ved ingen pryde. Ekstensiv drift. Arealer der delvist selvforvaltes, kræves minimum drift.	Oddervej	Meget lav	25%	2 %

Opgørelse og erfaringer viser, at der i dag er forskellige typer af arealer, hvor nogle arealer er mere driftstunge end andre. Derfor, som ovenstående tabel indikerer, er der relativt store forskelle i driftsbehov. I forhold til en generel tilvækst for grønne driftsarealer, på ca. 1,5 % pr. år over de seneste 10 år, kan det forventes at der vil ske en stigning i omegnen 10-20 ha pr. år. i de kommende år.

2) Træplantning og inventar

Der plantes årligt mange nye træer i Aarhus Kommune (udover træer i forbindelse med nyanlæg). Udover den særligt dyre etableringspleje, for at sikre at træerne overlever, så er der ordinær drift herefter. Samtidig tilføjes også inventar til eksisterende områder fx en legeplads, som kræver vedligehold.

I forhold til træer, så har der været en stigning i vej-, by- og parktræer på 8.000 stk. over de seneste ti år, hvilket udgør en overordnet nettotilvækst på 800 stk. om året. Over næste budgetperiode kan der derfor forventes op imod 3.200 nyetableringer af vej-, by- og parktræer. Der er dog nu større



fokus på, at der plantes træer med højere kvalitet på vejmatrilerne og dermed forventeligt en smule færre. Forventningen pt. er, at der kan ske 5-600 stk. træplantninger pr. år.

18. juni 2025
Side 5 af 6

Der er pt. ikke en forventning til, hvad der evt. vil skulle reguleres ift. inventar.

Beregningen vedr. træer og inventar vil, som ved ny anlæg ske på baggrund af anlægspris, vægtning og procentsats jf. tabel 2.

Tabel 2: Oversigt over områdetyper ift. serviceniveau, tilføjelser til eksisterende arealer

Områdetype	Eksempler	Serviceniveau	Vægtning	Procentsats
Træer og inventar	Vejtræer, legepladser	Høj	100%	5 %

Samlet vurdering af modellens betydning for budgetperioden 2026-29

Nedenstående tabel viser, hvad det antages at modellen vil kunne komme til at udgøre i den kommende budgetperiode.

Det er med antagelse om, at:

- der er en arealtilvækst på 10–20 ha/år.
- der er træplantning svarende til ca. 600 nye træer/år



Tabel 3: Budgetmodel for grønne områder, B2026-2029

1.000 kr., 2025 pl.	2026	2027	2028	2029
Driftsbehov i henhold til arealtilvækst.	400	400	400	400
Træplantning og inventar	360	360	360	360
Trin fra tidli- gere års bud- getmodel		760	1.520	2.280
I alt	760	1.520	2.280	3.040

18. juni 2025
Side 6 af 6

Tilvæksten på de to områder har været ensartet og stabil over en længere årrække, hvilket også er det, som er lagt ind som antagelse i den overordnede tabel. Men man må forvente at de politiske vedtagelser ifm. grøn mobilitetsplan, klimaplan, klimatilpasning m.v. vil kunne ændre dette billede. Disse ændringer er der dog ikke indsiget i på nuværende tidspunkt.

Sammenfatning

En budgetmodel på det grønne område med udgangspunkt i den foreslåede model vil sikre, at Aarhus' grønne områder og byrum fortsat kan være attraktive, velfungerende og bæredygtige – også i takt med byens vækst.

Det skal understreges, at det efterslæb, som er opbygget de senere år ikke håndteres i denne model. Men at fordelene ved den foreslåede model er, at den sker årligt, hvilket vil sikre at der undgås efterslæb og forringet kvalitet fremadrettet.